

Arktisk Instituts årsberetning for 1958.

I lighed med tidligere år har instituttets daglige virksomhed hovedsagelig bestået i at registrere indkomne arkivalia, bøger og fotografiske negativer og diapositiver, at besvare skriftlige eller personlige henvendelser om oplysninger vedrørende grønlandske forhold, endvidere at fremskaffe fotografier til forskellige formål samt at udlåne klichéer og diapositiver. Af Dansk Ekspeditionsfonds udstyr har der i Arets løb været udlånt 138 genstande fordelt på 17 personer. Ligesom de foregående år har instituttet været fordelingscentral for korrespondancen mellem de danske og udenlandske medlemmer af direktionen for "Den internationale glaciologiske ekspedition til Grønland 1957-60", og instituttets leder har deltaget i komiteens møder i Paris i juni 1958 og i Wien i oktober 1958.

Udover at SAS's piloter og navigatører på polarruten igen i 1958 velvilligt havde påtaget sig at foretage fotograferingen af isbæltet udfor Nordøst-Grønland, er der i det forløbne år ikke foretaget undersøgelser af østgrønlandsisen. Det af instituttet nedsatte udvalg har holdt et par møder og afventer iøvrigt visse tekniske oplysninger fra Amerika.

Siden april 1958 har "Nåvalget for Samfundsforskning i Grønland" (det tidligere "Humanistiske Nåvalg") haft til huse i instituttet. Her var i foråret seks af udvalgets medlemmer og medarbejdere travlt beskæftiget med forarbejderne til sommerens undersøgelser i Grønland, mens to efter hjemkomsten har været beskæftiget med bearbejdelsen af det indsamlede materiale.

I januar og februar benyttede Hr. Charles Swinbank fra Cambridge instituttets lokaler til bearbejdelse af Meteorologisk Instituts iskort.

I efterårsferien afholdtes under Ministeriet for Grønland's auspiciér et kursus i grønlandsk sprog og kultur for unge grønlandske lærere. Ved de to møder, der fandt sted i instituttet, talte professor Erik Holtved, dr. Verner Goldschmidt og instituttets leder.

Iøvrigt har følgende holdt møder i instituttets lokaler: Arktisk Instituts bestyrelse, Kommissionen for videnskabelige undersøgelser i Grønland, Det grønlandske Selskabs bestyrelse, selskabets "Seniorklub" og unge grønlanderes diskussionsklub, samt komiteen for G-14 Laboratoriet.

Kasse 7. Nr 52

Der har i årets løb været afholdt fem receptioner for besøgende udenlandske videnskabsmænd. Den 12. februar viste Peter Guy Mary Rousselière en prægtfuld film optaget blandt Iglulik-eskimoerne. Den 10. marts gæstedes instituttet af Commander David Nutt og professor Per Scholander, der fortalte om den forestående ekspedition til Vest-Grønland, hvis formål var ved en undersøgelse af de i isbjergene indekluderede luftarter at bestemme isens alder. Den 20. maj var deltagerne i "Den circumpolare Konference", der omfattede repræsentanter fra U.S.A., Canada, Norge, Sverige, Finland, U.S.S.R., Schweiz og Danmark, instituttets gæster til en sammenkomst, hvor professor L.L. Hammerich holdt et foredrag med titlen: Some Linguistic Problems in the Arctic. Dr. A. L. Washburn og hans familie var gæster den 1. oktober, og den 14. november havde instituttet en reception for dr. Paul A. Siple, der viste lyobilleder fra Sydpolen samt en film fra Thule.

Iøvrigt har følgende udenlandske gæster besøgt instituttet:

Mr. Weston Blake jr., Mr. James A. Brown, Mr. James Curry, Dr. Jons Eggin, Colonel Louis de Gees, Mr. G. William Holmes, Mr. Serge Kasskoff, Professor Kosiba, Professor Jean Malaurie, Dr. Ernest W. Marchall, Dr. Hourwank, Mr. Einar S. Pedersen, Mrs. Ytte Polissier, Dr. Erling Persild, Mr. Gian Carlo Spaine, Mr. Conrad Thoren, Mr. Roger J. White, Mr. Peter Wordie.

Af de mange gaver instituttet i årets løb har haft den glæde at modtage, er der særlig grund til at fremhæve nogle kunstnerisk eller historisk værdifulde malerier og skulpturer, som nu pryder instituttets lokaler. I det store kontor i stuen fanges øjet straks af et stort maleri i bred guldramme, der fylder en hel væg. Maleriet, hvis hovedmotiv er "Hjortetakken" i Godthåbsfjorden, er udført af A. O. Riis Carstensen og skænket til Arktisk Institut af viceadmiral A. H. Vedel. I samme rum hænger nu også to mere beskedne, men historisk set meget interessante og værdifulde malerier, udført i 1724 efter sigende af maleren Bernhard Grodtschilling og forestillende de to grønlandere, Pôq og Qiperoq, som Hans Egede sendte til Danmark i 1724. Malerierne er en testamentarisk gave fra afdøde professor William Thalbitzer. Fra professor Thalbitzers arvinger har Arktisk Institut modtaget en meget smuk buste af den unge Thalbitzer, udført af dennes hustru, billedhuggerinden Ellen Locher Thalbitzer. Samtidig har arvingerne overladt instituttet den fulde kunstnerret til fru Ellen Locher Thalbitzers arbejder. Endnu en skulptur er skænket i 1958, nemlig en afstøbning af billedhugger Svend Rathsaacks buste af Knud Rasmussen. Busten er en gave fra fru Knud Rasmussen. Over kaminen i konferenceværelset hænger også en nyerehvervelse, nemlig et veltillende portræt af kaptajn Einar Mikkelsen malet og skænket af kunstmaleren Hans Flygenring.

På kaminhylden ligger to hvalrostønder, der stammer fra Vega-Ekspeditionen og er skænket af kaptajn Einar Mikkelsen. Af andre gaver, der nu pryder instituttets vægge skal til slut nævnes et fotografi af en bjørnemoder med to unger samt en reproduktion af en engelsk radering "In the silent North", to vandrende isbjørne. Det første er skænket af skibsreder Knud Lauritzen, det sidste af fru Pipaluk Freuchen.

For disse gaver såvel som for de ovennævnte gaver til arkivet, biblioteket og billedsamlingen, samt for den støtte Arktisk Institut har modtaget fra Staten, "Skibsreder C. Kraemer og Hustru Mathilde Kraemers Grønlandsfond", Kryolitselskabet Øresund A/S og J.L.-Fondet bringes herved instituttets varmeste tak.

Arkivet.

Fra Ministeriet for Grønland har instituttet modtaget 4 bind fotostater af Hans Egedes "Relationer fra Grønland 1721-36", og fra Marinens Bibliotek en samling arkivalier vedrørende Danmark Ekspeditionen. Kaptajn Einar Mikkelsen har skænket 6 scrapbøger, atlantehavsflyveren John Griersons kort over ruten fra London over Island, Grønland og Canada til New York, Hanserags liste over beboerne af Grønlands østkyst i efteråret 1864, en samling gamle breve fra Grønland, samt 6 bind af Danmark Ekspeditionens resultater indbundet i pergament. Fra dr. Lauge Koch har instituttet fået Peter Freuchens dagbog fra 1. Thule Ekspedition samt et ålyng-termometer, som dr. Koch har benyttet på 2. Thule Ekspedition, Jubilæumsekspeditionen og i Østgrønland. Orlogskaptajn Janus Sørensen har skænket en rapport over en slederejse, han foretog langs Liverpoalkysten i 1928, og orlogskaptajn Johannes Balle en liste over østgrønlandske stednavne. Professor Trevor Lloyd, Dartmouth College, har skænket kopier af tre breve fra Samuel Kleinschmidt til dr. Kalkar, lærerinde frk. Emilie Larsen en samling breve m.m. skrevet af pasior Tobias Mørch, der var født i Umanaq i 1840. Endelig har instituttet fra fru Emmy Bendixen, enke efter Chy. inspektør O. Bendixen, modtaget flere interessante arkivalia, hvoriblandt en rapport fra dr. Fr. A. Cook, en rapport over en rejse Knud Rasmussen foretog i 1909, et kort over det indre af Godthåbs distrikt, udført af Kleinschmidt og trykt i Godthåb i 1860, samt en kopi af Hans Egedes grønlandskort fra 1724.

Biblioteket.

Bibliotekaren har i 1959 særlig været beskæftiget med katalogiseringen og småtryk af sertryk/ af hvilke der ved årets slutning var 953. Endvidere er analyseringen

af Meddelelser om Grønland's ca. 900 afhandlinger afsluttet. Bibliotekets kartotek består nu af over 20.000 kort. En stor samling af bogdubletter er byttet bort, ialt 193 numre, hvoraf adskillige i flere bind eller eksemplarer. Af de 38 institutioner, der fik tilsendt listen over dubletterne, reflekterede 10.

Accessionsprotokollen er i årets løb forøget med 397 numre, heraf 100 hæfter og særtryk, resten bøger. Af disse er en stor del modtaget som gave eller erhvervet ved bytte. Bøggaver er modtaget fra flg.: American Geographical Society, Arctic Institute of North America, orlogskaptajn Johannes Ballo, professor A. Bauer, dr. Kaj Birket-Smith, Centre National pour la Campagne Antarctique 1958-59-60. Expédition Glaciologique Internationale au Groenland, Expéditions Polaires Françaises, Falkland Island Dependencies, Scientific Bureau, London, Peter Frouchen's dødsbo ved fru Pipaluk Frouchen, Det grønlandske Lektorat ved Aage Bugge, Det grønlandske Selskab, professor A. Hirojærvi, Helsinki, Charlotte Holmquist, Lund, 32. International Americanist Congress, The International Association of Whaling Companies, Norge, Institut Geografii, Moskva, Instituto Antártico Argentina, Buenos Aires, Det kgl. Bibliotek, professor Alexander Kosiba, Polen, professor Kou Kusunoki, Japan, Landsbiblioteket i Godthåb, dr. Helge Larsen, Library of Congress, McGill University, Montreal, professor Jean Malaurie, mag. art. Jørgen Meldgaard, kaptajn Einar Mikkelsen, Ministeriet for Grønland, National Museum of Canada, mag. art. George Nolleman, professor A. Nøe-Nygaard, Hans Nygren, Stockholm, dr. Erling Persild, Publicnaja Biblioteka, Leningrad, kontorchef Ph. Rosendahl, Mr. G. W. Rowley, Miss Ann Savours, Cambridge, Scott Polar Research Institute, Cambridge, Snow Ice and Permafrost Research Establishment, Mrs. Evelyn Stefánsson, Stefánsson Collection, Dartmouth, Mr. Charles Swithinbank, Cambridge, Tromsø Museum, Norge, Udenrigsministeriets Pressebureau, Universitetets arktiske Station, Universitetsbiblioteket II ved Kaj Uhrenholdt, professor Mogens Westergaard, Østgrønlandsk Fangstkompani FANOK.

Billedsamlingen.

I årets løb afsluttedes registreringen af den meget store samling af fotografiske negativer, der overførtes til Arktisk Institut sammen med Danmark Ekspeditionens arkiv. Samlingen, der tæller 1144 glasplader, er uanstående, først og fremmest fordi det er lykkedes skaberen af Danmark Ekspeditionens arkiv, Chr. Bendix Thøstrup, at samle næsten hele ekspeditionens fotografiske materiale, der ved sin righoldighed på motiver giver et udmærket billede af ekspeditionens virksomhed såvel ombord på "Danmark" som ude i marken. Næsten alle negativer er af meget høj kvalitet, hvilket er bemærkelsesværdig i betragtning af, at de er taget af flere forskellige fotografar.

under vanskelige forhold og med det materiale, de havde til rådighed for over 50 år siden.

Billedsamlingen vokser isvrigt støt. Blandt giverne i 1958 er der særlig grund til at fremhæve to, nemlig kaptajn Ejnar Mikkelsen og professor William Thalbitzer. Den første har skænket et meget stort og værdifuldt materiale omfattende fotografier, negativer og diapositiver fra alle kaptajnens arktiske ekspeditioner, lige fra Alaska ekspeditionen i 1906 til de seneste års ture til Øst-Grønland. Tilsammen giver de et interessant billede af ekspeditionsliv gennem de sidste 50 år. Professor Thalbitzer havde i sit testamente bestemt, at alle hans fotografiske optagelser fra Grønland skulle overgå til Arktisk Institut, og da professor Thalbitzer var en både flittig og dygtig fotograf, var denne gave særdeles værdifuld. Optagelserne fra Angmagssalik, der udgør størstedelen af samlingen, er fra tiden før civilisationen rigtig havde gjort sig gældende, hvorfor de er af overordentlig stor etnografisk og antropologisk betydning.

Af andre betydelige forøgelse skal nævnes en samling af fotografier fra det moderne Grønland skænket af Ministeriet for Grønland. Da instituttet stadig ikke har tilstrækkelig mange forskellige nye billeder fra Grønland til at tilfredsstille de mange henvendelser om billedmateriale, særlig fra udlandet, ville det være særdeles ønskeligt, om flere fotografer ville skænke billeder og helst også negativer fra Grønland til instituttet. Af andre, der har skænket billeder, skal nævnes magister Anker Weidick, frk. Emilie Larsen, kontorchef G. N. Bugge og fru Emmy Bendixen.

Til slut skal anføres, at instituttet ved årets udgang havde 7640 registrerede negativer, 3051 diapositiver, deraf 478 i farve, og 2280 klichéer.

=====